

แนวทางการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
THE GUIDELINES FOR GENERAL ADMINISTRATION BASED ON BRAHMAVIHARA 4
OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATOR IN MUANG DISTRICT,
NAKHON SAWAN PROVINCE

^[1]สมศักดิ์ ไชยเดช Somsak Chaiyade ^[2]พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ Phrakhru Srisuthamniwith

^[3]พระมหาอุดร อุดตโร Phramaha Udorn Uttaro

^[1] ^[2] ^[3]มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: bird17032535@gmail.com

Article Received: September 28, 2023. Revised: January 11, 2024. Accepted: January 11, 2024.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ใช้ระเบียบวิธีแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 260 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้ (1) การบริหารงานธุรการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบการดำเนินงาน ประสานงาน ติดต่อ สื่อสาร ทั้งภายในและภายนอก สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น (2) การบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรรับฟังความคิดเห็นและจัดให้มีการร่วมพิจารณาวางแผนดำเนินการ (3) การบริหารจัดการทำสำมะโนผู้เรียน ควรจัดทำเครื่องมือสำมะโนผู้เรียน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ (4) การบริหารงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ควรพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่าย สนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ (5) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรจัดทรัพยากรที่ใช้ในงานสารสนเทศ ประสานความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูล (6) การบริหารงานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร กำหนดนโยบายวางแผนงานโครงการส่งเสริมการเผยแพร่กิจกรรมที่สร้างชื่อเสียงของโรงเรียน (7) การบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน จัดระบบควบคุมภายในให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (8) การบริหารงานบริการสาธารณะ ควรอำนวยความสะดวกบริการชุมชน รวบรวมข้อมูล จัดทำสถิติ ประเมินสรุป รายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (9) การบริหารงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ สนับสนุนและพัฒนาให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาควบคุม ติดตาม ประเมินผล

(10) การบริหารงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป กำหนดเกณฑ์ เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน หรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การบริหารงานทั่วไป, หลักพรหมวิหาร 4, ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research article were as follows: 1) to study the general administrative situation of primary school administrators; in Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, 2) to find out the guidelines for the general administration of school administrators according to the Brahmvihāra 4 principle of primary schools in Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province. The research used quantitative and qualitative research methods. The sample group was 260 educational institution administrators and primary school teachers in Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, and 9 key informants. The research tools were questionnaires and semi-structured interviews. Data were analyzed by finding frequencies, percentages, means, standard deviations and content analysis. The research results showed that; 1) the general administration guidelines of primary schools administrators in Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province, in overall, it was at a high level. 2) guidelines for the general administration of school administrators according to the Brahmvihāra 4 principle of primary schools in Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province were as follows: (1) administrative management, administrators should give an importance on organizing operations, coordinating, contacting, communicating both internally and externally, supporting the other agencies operations, (2) secretarial administration of the Basic Education Commission, there should be listening to opinions and holding joint consideration of action plans, (3) student census management, student census tools should be created, and information systems should be organized, (4) information network systems developing management, should develop personnel responsible for network systems, support the dissemination of information, (5) information technology management, should organize resources used in information work, coordinate cooperation regarding information, (6) management of organizing administrative and organizational development systems, setting policies and planning projects to promote the dissemination of activities that created the school's reputation, (7) internal control systems management, arranging internal control systems in accordance with laws, regulations, and using resources efficiently and effectively, (8) public service management, should facilitate community services, collect data, prepare statistics, evaluate summaries, and continuously report performance results for the academic year, (9) educational technology management, innovation and technology for education should be used to support and develop personnel to apply it for education to control, monitor, and evaluate results, (10) administering academic promotion and support,

budget, personnel and general administration, setting success criteria for educational institutions according to educational standards and indicators, coordinating cooperation in studies, analysis, research, as well as publishing results or developing the quality of teaching.

Keywords: General Administration, Brahnavihāra 4 Principle, Primary School Administrator

บทนำ

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ (Knowledge Based Society) และเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) ซึ่งมีผลให้การบริหารจัดการศึกษาไทยต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันและความมุ่งมั่นตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้นในกระบวนการบริหารจัดการจึงต้องปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอดบังเกิดผลดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ (ธีระรุญเจริญ, 2550) และจากการปรับเปลี่ยนบริบทโครงสร้างของการบริหารจัดการศึกษาไทยตามรูปแบบใหม่ในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาโดยมีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญามีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและให้ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์บนเวทีโลก ซึ่งมุ่งถึงความสำเร็จเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหารสถานศึกษาก็คงไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย จึงได้นำหลักระบบแนวความคิดการบริหารคุณภาพมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นจุดบรรจบของความรู้สาขาต่างๆ ในวิชาการบริหารกับพลังแห่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่หนักแน่นแม่นยำ เป็นระบบการบริหารที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบธุรกิจ ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์กร ไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก รัฐหรือเอกชน และจำเป็นการบรรลุผลสำเร็จขององค์กรด้วย ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาเกิดผลดีและมีคุณภาพตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้จึงขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการและดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งถือว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และนำหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดการศึกษาที่มี คุณภาพแก่ผู้เรียนได้โดยตรง โรงเรียนที่จะประสบผลสำเร็จก็จะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำและรู้จักการมอบหมายงาน ผู้บริหารมีบทบาทในการกระจายอำนาจ สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ และทักษะเพิ่มขึ้นและชักจูงให้ทุกคนมีส่วนร่วมในงานของโรงเรียน (บุญมี เณรยอด, 2546)

สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทมีภารกิจหลักที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ตามระดับและประเภทของการศึกษา คุณภาพที่คาดหวัง หมายถึง คุณสมบัติอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ ความสามารถ สุขภาพกายและจิต และคุณลักษณะในด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งคาดหวังไว้ในหลักสูตร คาดหวังโดยชุมชนและสังคมคาดหวังโดยสถานศึกษาและคาดหวังในตัวผู้เรียนอีกด้วย ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่คาดหวังนั้นประกอบด้วยงาน 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหาร งานทั่วไป (อุทัย บุญประเสริฐ, 2546) ซึ่งการบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญ

ของโรงเรียนในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติ งานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะงานบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร เป็นการให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่วางไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาตาม หลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดระบบบริหารงานในสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภาระความรับผิดชอบนั้นเป็นปัจจัยที่จะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ ทั้งนี้เนื่องจากเพราะการบริหารจัดการนั้นครอบคลุมกิจกรรมการดำเนินการต่างๆ ทางการศึกษาไว้ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของครูและบุคลากร นักเรียน หลักสูตรและการเรียนการสอน การจัดทำนโยบายและแผนการประเมินผลระบบข้อมูลสารสนเทศ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นถ้าการบริหารจัดการทั่วไปไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อคุณภาพต่อการศึกษาได้ (เผด็จ ขอบรูป, 2553) ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการใช้อำนาจบริหารจัดการต้องใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ และแสดงถึงคุณธรรมในการบริหารทั่วไป ต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารงานไปจากเดิม สิ่งที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาคือ การมีผู้บริหารที่ดีหากมีผู้บริหารหรือผู้นำที่ดีจะนำพาสถานศึกษาและบุคลากรรวมถึงนักเรียนไปสู่ความก้าวหน้า และการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีทั้งตัวผู้บริหาร บุคลากร สถานศึกษา และนักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนการพัฒนาอนาคตของชาติ ผู้บริหารที่ดีในการดำเนินชีวิตและการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยนำหลักธรรมที่เป็นหัวใจทางพระพุทธศาสนานั้นก็คือ หลักพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ ประกอบด้วย 1) เมตตา ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข 2) กรุณา ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 3) มุทิตา ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี 4) อุเบกขา การรู้จักวางเฉย ซึ่งหลักธรรมดังกล่าวจะเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารงานทั่วไปนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีเป็นการศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณเป็นงานวิจัยหลัก และศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นงานวิจัยสนับสนุนโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 132 โรงเรียน ประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 805 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณจากสูตรทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 271 คน จากนั้นจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 260 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป/คน เป็นผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 รูป/คน เป็นผู้มีความรู้ทางด้านพุทธธรรมจำนวน 2 รูป/คน และเป็นมีนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาหรือพระพุทธศาสนาเป็นผู้ไม่มีอคติในการให้ข้อมูลทั้งทางด้านการบริหารและพรหมวิหาร 4 จำนวน 2 รูป/คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม 3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่ โดยการ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.5 ถึง 1.00 4) นำแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยผู้วิจัยเลือกทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ผลจากการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 5) นำเครื่องมือไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน และ ประสบการณ์ทำงาน และตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 10 ด้าน

2.2 แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) โดยมีการสร้างแบบสัมภาษณ์ดังนี้ 1). ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามถึงโครงสร้าง 2) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และนำข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสองลำดับแรกในแต่ละด้าน มาสร้างข้อคำถามเพื่อหาแนวทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 3) สร้างแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างได้จำนวน 10 ข้อ 4) นำเสนอโครงร่างแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมดุขนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำ 5) จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเป็นการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) จากผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และ

ประสบการณ์ด้านบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 รูป/คน เป็นผู้มีความรู้ทางด้านพุทธธรรมจำนวน 2 รูป/คน และเป็นมีนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาหรือพระพุทธศาสนาเป็นผู้ไม่มีอคติในการให้ข้อมูลทั้งทางด้านการบริหารและพรหมวิหาร 4 จำนวน 2 รูป /คน ด้วยวิธีการเจาะจงด้วยคุณสมบัติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency value) และค่าร้อยละ (Percentage value) 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยยึดเกณฑ์ระดับการให้คะแนนของของบุญชม ศรีสะอาด (2558)

3.2 แบบการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ และวิเคราะห์ แนวการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยภาพรวม

สภาพการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัด นครสวรรค์ โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การบริหารงานธุรการ	4.51	0.50	มากที่สุด
2. การบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.36	0.51	มาก
3. การบริหารจัดการทำสำมะโนผู้เรียน	4.52	0.50	มากที่สุด
4. การบริหารงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	4.44	0.52	มาก
5. การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.48	0.52	มาก
6. การบริหารงานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร	4.48	0.51	มาก
7. การบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน	4.52	0.49	มากที่สุด
8. การบริหารงานบริการสาธารณะ	4.49	0.53	มาก
9. การบริหารงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.42	0.49	มาก
10. การบริหารงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป	4.46	0.51	มากที่สุด
ภาพรวม	4.46	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาพรวมด้านการบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ภาพรวมด้านการบริหารจัดการทำสำมะโนผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านการบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับโดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1.1 การบริหารงานธุรการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านผู้บริหารมีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงการ จัดระบบ การบริหารให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด รองมาคือด้านผู้บริหารมีการศึกษาวิเคราะห์ สภาพงาน ธุรการของสถานศึกษาตามระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติ ผู้บริหารมีการวางแผนออกแบบระบบธุรการ โดยการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานส่วนด้านผู้บริหารมีการดำเนินงานธุรการตามระบบที่ กำหนดไว้โดยยึดหลักความถูกต้องรวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า ด้านผู้บริหารมีการดำเนินการบริหารจัดการ เป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 การบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารปรับปรุงและ พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ทิศทางของเขต พื้นที่การศึกษา และสนองต่อความต้องการของชุมชนสังคม โดยการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน องค์กร สถาบัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาตามนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับทิศทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหารจัดทำเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และด้าน ผู้บริหารดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบที่ กำหนดไว้ และตรงตามความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ

1.3 การบริหารจัดการทำสำมะโนผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ เช่นการ ติดตามผลการเรียนของนักเรียน สมาคมศิษย์เก่า ยกย่องชมเชยศิษย์เก่าที่ทำประโยชน์ต่อสถานศึกษา ด้านผู้บริหารจัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการทำสำมะโนผู้เรียน ด้านผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม นันทนาการ สหกรณ์ ทักษะศึกษา กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี และการบำเพ็ญประโยชน์ โดยยึดนโยบายของ สถานศึกษา ผู้บริหารมีการประสานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจและจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับ บริการทางการศึกษาของสถานศึกษา และผู้บริหารเสนอข้อมูลสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ ตามลำดับ

1.4 การบริหารงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนด นโยบาย และแนวทางการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนา สถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านผู้บริหารจัดทำระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการ บริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหารเสนอและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์ ด้านผู้บริหารมีการส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาการผลิตเทคโนโลยีทางการศึกษา และผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเหมาะสม ตามลำดับ

1.5 การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารประสานงานด้านความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลกับงานต่างๆ เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมและทันสมัยที่จะบ่งบอกถึงสภาพปัญหาความต้องการ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านผู้บริหารวางแผนงาน/โครงการ และจัดทรัพยากรที่ใช้ในงานสารสนเทศของกลุ่มบริหารทั่วไป ด้านผู้บริหารรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน เกณฑ์การประเมินมาตรฐานแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ด้านผู้บริหารจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลให้กลุ่มงาน ได้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนางานในกลุ่มงานต่อไป และด้านผู้บริหารสร้างความร่วมมือกับสารสนเทศของโรงเรียน เผยแพร่งานของกลุ่มบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมากตามลำดับ

6. การบริหารงานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านผู้บริหารนำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือ การขับเคลื่อนการบริหารและพัฒนาองค์กร รองลงมาคือด้านผู้บริหารจัดระบบการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารจัดการ ด้านผู้บริหารปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านผู้บริหารประเมินผลงานและรายงานการพัฒนาองค์กร และด้านผู้บริหารมีการจัดระบบบริการข้อมูลข่าวสาร และงานบริการอื่นอย่างเหมาะสมโดยยึดหลักรวดเร็ว ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

1.7 การบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารมีการประเมิน และรายงานผลการระดมทรัพยากรและการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง ด้านผู้บริหารดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด ด้านผู้บริหารมีการบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยยึดหลักความคุ้มค่า มั่นคง และปลอดภัยต่อผู้เรียน ด้านผู้บริหารมีการวิเคราะห์การกำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผู้บริหารวางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากตามลำดับ

1.8 การบริหารงานบริการสาธารณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบที่กำหนดไว้ รองลงมาคือด้านผู้บริหารรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผู้บริหารศึกษา วิเคราะห์วิจัยการจัดและพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาตามนโยบายและแผนพัฒนาสถานศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหารประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการส่วนภูมิภาคและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา และด้านผู้บริหารจัดระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ

1.9 การบริหารงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารติดตาม ประเมินผลการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้บริหารระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาในงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านผู้บริหารสนับสนุนและพัฒนาให้บุคลากรสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา ด้านผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านผู้บริหารวางแผนและดำเนินการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามลำดับ

1.10 การบริหารงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านผู้บริหารนำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของสถานศึกษาและด้านผู้บริหารการส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์การยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ประพฤติดี อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในทุกด้าน ซึ่งครอบคลุมถึงการประสาน ความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษาาร่วมกัน ด้านผู้บริหารกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับผู้เรียนให้เป็นไปตามบริบท สภาพแวดล้อมของแต่ละสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ครูผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านผู้บริหารมีการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 รูป/คน ประกอบด้วย 10 ด้าน โดยมีแนวทางการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ดังนี้

2.1 การบริหารงานธุรการ ผู้บริหารมีการดำเนินการบริหารจัดการเป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่กำหนด ควรให้ความสำคัญจัดระบบการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน และเป็นหลักฐานอ้างอิงที่ถูกต้อง รวมถึงการค้นคว้าข้อมูลในอนาคต เอื้อให้มีการประสานงาน ติดต่о สื่อสารทำความเข้าใจระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน หน่วยงานกับบุคคล และบุคคลกับบุคคล ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความความยินดี และจริงใจ ในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษา และส่วนราชการอื่น ด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียม

2.2 การบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบที่กำหนดไว้ และตรงตามความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ บทบาทหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมพิจารณา วางแผนดำเนินการ รับฟังความคิดเห็น และร่วมทำงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สำเร็จลุล่วง ควรควบคุม ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อย 3 ครั้ง/ปีการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียม

2.3 การบริหารจัดการทำสำมะโนผู้เรียน ผู้บริหารเสนอข้อมูลสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ จัดทำเครื่องมือสำมะโนผู้เรียนและเสนอให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบผ่านการจัดทำทะเบียนนักเรียน การรับและย้ายและพิจารณาการยกเว้นคุณสมบัตินักเรียนที่ถูกต้อง และมีความชัดเจน กำหนดเขตบริการศึกษา และแผนการรับนักเรียนโดยประสานกับเขตพื้นที่ ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากสำมะโนผู้เรียน และเสนอรายงานข้อมูลสารสนเทศสำมะโนผู้เรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบด้วยความยินดี สำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษา ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย และบริการตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียม และเสมอภาค

2.4 การบริหารงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผล การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเหมาะสม จัดให้มีการสำรวจระบบและจัดทำทะเบียนการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องและเป็นโยชน์ต่อการกิจจัดการศึกษาของสถานศึกษา และส่งเสริมการออกแบบและจัดทำระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษา เช่น ฐานข้อมูลนักเรียน ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลสื่อการเรียนการสอน ข้อมูลครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ข้อมูลชุมชน เป็นต้น เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาศูนย์ข้อมูลหรือระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติการกิจ และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศ ให้เกิดการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการ และการประชาสัมพันธ์ ผ่านการประเมิน และประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ โดยปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

2.5 การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสร้างความร่วมมือกับสารสนเทศของโรงเรียน เผยแพร่งานของกลุ่มบริหารทั่วไป จัดทรัพยากรที่ใช้ในงานสารสนเทศของกลุ่มบริหารทั่วไปที่เอื้อต่อการจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลในกลุ่มงานได้ใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ปัญหา หรือพัฒนางานในกลุ่มงานต่อไป พร้อมกับการประสานงานด้านความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลกับงานต่างๆ เพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสม และทันสมัยที่จับบ่งบอกถึงสภาพปัญหาความต้องการต่างๆ ส่งเสริมความร่วมมือกับสารสนเทศของโรงเรียน เผยแพร่ของกลุ่มบริหารทั่วไปด้วยความยินดี และประเมินสรุปรายงานการดำเนินงานประจำปีการศึกษา เพื่อประกอบการตัดสินใจ และการบริหารจัดการในอนาคต

2.6 การบริหารงานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร ผู้บริหารมีการจัดระบบบริการข้อมูลข่าวสาร และงานบริการอื่นอย่างเหมาะสมโดยยึดหลักรวดเร็ว ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ กำหนดนโยบายวางแผน งานโครงการ โดยดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายและจุดประสงค์ของโรงเรียน เอื้อให้มีการประสานงานร่วมมือกับกลุ่มสาระการเรียนรู้และงานต่างๆ ของโรงเรียนในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งในและนอกโรงเรียน ผ่านการแสดงความเห็นถึงความต้องการ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการต้อนรับ และบริการผู้มาเยี่ยมชม หรือดูงานโรงเรียน รวมถึงต้อนรับ และบริการผู้ปกครอง หรือแขกผู้มาติดต่อกับนักเรียน และทางโรงเรียนด้วยความยินดี และส่งเสริมการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ และชื่อเสียงของโรงเรียนทางสื่อมวลชน โดยมีการรวบรวม สรุปผลและสถิติต่างๆ เกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์และจัดทำรายงานประจำปีของงานประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

2.7 การบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน ผู้บริหาร วางแผน และบริหารงานจัดระบบควบคุมภายในให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

ของหน่วยรับตรวจ รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบาย และวิธีการปฏิบัติงานที่องค์กรได้กำหนดขึ้น บริหารจัดการการใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตของหน่วยรับตรวจ สร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล รวมถึงการเปิดรับฟังความต้องการ และความคิดเห็น เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และเอื้อให้มีการจัดทำรายงานทางการเงินที่จัดทำเพื่อใช้ภายใน และภายนอกหน่วยรับตรวจ เป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และทันเวลา

2.8 การบริหารงานบริการสาธารณะ ผู้บริหารจัดระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา วางแผนกำหนดงาน โครงการงบประมาณแผนปฏิบัติงาน ด้านงานบริการสาธารณะตลอดจนการติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และบริการสาธารณะ สนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ เพื่อช่วยเหลือโรงเรียน เช่น สมาคมฯ มูลนิธิ และประสานการให้บริการแก่คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น อีกทั้งผู้บริหารควรมีการอำนวยความสะดวกการบริการชุมชนในด้านข่าวสาร สุขภาพอนามัย อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และวิชาการด้วยความยินดี และจัดให้มีการรวบรวมข้อมูล จัดทำสถิติ ประเมินสรุป รายงาน ผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการประจำปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เสมอภาค ทั้งถึงอย่างเท่าเทียม

2.9 การบริหารงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารวางแผนและดำเนินการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ระดมจัดหาเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา สนับสนุนและพัฒนาให้บุคลากรสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษา รวมถึงส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาควรควบคุม ติดตาม ประเมินผลการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้

2.10 การบริหารงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป ผู้บริหารมีการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐาน การปฏิบัติงานของสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวงศึกษาธิการ เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไปในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง เอื้อให้เกิดการประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน หรือการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวองค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น รวมถึงการเตรียมความพร้อม ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาอย่างทั่วถึงตามขีดความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยมาเพื่ออภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ จากการวิจัยสภาพการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา

ตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก งานบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบบริหารองค์การให้บริการบริหารงานอื่นๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งได้สอดคล้องกับ ศิวรินทร์ ตาเต็ง ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสตรีศรีน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารมีความพึงพอใจในภาพรวมน้อยในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของครูโรงเรียนสตรีศรีน่านที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียนสตรีศรีน่าน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารในโรงเรียนสตรีศรีน่าน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ศิวรินทร์ ตาเต็ง, 2558)

2. แนวทางการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้ 1) การบริหารงานธุรการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดระบบการดำเนินงาน ประสานงาน ติดต่อ สื่อสาร ทั้งภายในและภายนอก สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น 2) การบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรรับฟังความคิดเห็นและจัดให้มีการร่วมพิจารณาวางแผนดำเนินการ 3) การบริหารจัดการทำสำมะโนผู้เรียน ควรจัดทำเครื่องมือสำมะโนผู้เรียน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ 4) การบริหารงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ควรพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่าย สนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ 5) การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรจัดทรัพยากรที่ใช้ในงานสารสนเทศ ประสานความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูล 6) การบริหารงานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร กำหนดนโยบายวางแผนงานโครงการส่งเสริมการเผยแพร่กิจกรรมที่สร้างชื่อเสียงของโรงเรียน 7) การบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน จัดระบบควบคุมภายในให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) การบริหารงานบริการสาธารณะ ควรอำนวยความสะดวก บริการชุมชน รวบรวมข้อมูล จัดทำสถิติ ประเมินสรุป รายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 9) การบริหารงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามาใช้ สนับสนุนและพัฒนาให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาควบคุม ติดตาม ประเมินผล 10) การบริหารงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป กำหนดเกณฑ์เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัด ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน ซึ่งการนำหลักพรหมวิหารมาบูรณาการกับการบริหารงานทั่วไปนั้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของลลิตา เฉลิมพลโยธิน (2560) ที่กล่าวไว้ว่า 1) เมตตา ผู้บริหารมีความปรารถนาให้ครูทุกคนมีความสามัคคีกันในการทำงานโดยการให้ทำกิจกรรมร่วมกัน มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถให้ตรงกับบุคคล รับฟังความคิดเห็นของครู สนับสนุนครูให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และการวางตัวให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา 2) กรุณา ผู้บริหารมีการจัดระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานของมหาวิทยาลัยโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักเป็นที่ปรึกษาที่ดีและให้คำแนะนำแก่ครูเมื่อมีปัญหาให้โอกาสผู้ที่ทำงานผิดพลาดได้ปรับปรุงตนเองและเข้าร่วมงานต่อ ชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งที่เป็นโทษให้กับบุคลากรอย่างจริงจัง ร่วมแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยความใส่ใจ เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ สร้างสัมพันธภาพอันดีงามแก่ครูทุกคน 3) มุทิตา ผู้บริหารจัดโครงการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการ

อบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงาน การจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรทุกภาคเรียน ตามงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้ แสดงความยินดีกับบุคลากรทุกคนที่มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับสม่ำเสมอ ชื่นชมผลการปฏิบัติงานของครูด้วยความจริงใจ จัดระเบียบหรือเกณฑ์การให้รางวัลผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานอย่างเหมาะสม สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดกับครูอย่างสม่ำเสมอ มีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ผลงานและความสำเร็จของครู เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ สร้างสัมพันธภาพอันดีงามแก่บุคลากรทุกคน

4) อุเบกขา ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรม คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่การรับผิดชอบงานตามความรู้ความสามารถของบุคลากร มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ ยึดกฎระเบียบและความถูกต้องตามกฎหมายของมหาวิทยาลัย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยคือแนวทางการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ อันเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานทั่วไป ซึ่งในการบริหารงานทั่วไปทั้ง 10 ด้านนั้น ผู้บริหารต้องมีหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็น หลักความประพฤติของผู้บริหารสถานศึกษาและปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยอัธยาศัยมีน้ำใจดังหลักพรหมวิหาร 4 มาเป็นส่วนช่วยในการบริหารงานทั่วไป 10 สรุปลงในภาพที่ 1

แนวทางการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ในอำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
หลักพรหมวิหาร 4 - เมตตา การแสดงออกถึงความรักความปรารถนาดี - กรุณา การแสดงออกถึงความสงสาร - มุทิตา การแสดงออกถึงความแจ่มใสเบิกบาน - อุเบกขา การแสดงออกถึงการวางใจเป็นกลาง
การบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา - การบริหารงานธุรการ - การบริหารงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน - การบริหารงานจัดทำสำมะโนผู้เรียน - การบริหารงานพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ - การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ - การบริหารงานจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร - การบริหารงานจัดระบบควบคุมภายใน - การบริหารงานบริการสาธารณะ - การบริหารงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา - การบริหารงานส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้การบริหารงานทั่วไปได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี
 - 1.2 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปสร้างแนวทางการบริหารงานทั่วไปให้เป็นระบบ ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาอารีต่อบุคลากรในการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น
 - 1.3 ผู้บริหารควรวางแผนพัฒนาการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาในแต่ละด้านให้มีการปฏิบัติได้มากยิ่งขึ้นและหาแนวทางปรับปรุงด้านที่มีการนำไปใช้ต่ำกว่าด้านอื่นๆ ให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานด้านการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้แนวทางการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน และปัจจัยที่มีส่งผลกระทบต่อการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหาร 4
 - 2.2 ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการส่งเสริมการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.
- บุญมี เณรยอด. (2546). **หลักการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา,
- เผด็จ ขอบรูป. (2553). **ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.**
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลิขิตา เฉลิมพลโยธิน. (2560). **ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์การโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. 11(26). 162-172.**
- ศิวรินทร์ ตาเต็ง. (2558). **ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสตรีน่าน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 (แพร่-น่าน). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). **การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.